

[„Počátky“ ve filosofii / Událost jako myšlenkový model]

**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[2000](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2000](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 12. 8. 2000
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 12. 8. 2000

## [„Počátky“ ve filosofii / Událost jako myšlenkový model]

Ve filosofii nejsou „počátky“ zdaleka tak důležité, jak dosavadní filosofická tradice předpokládala. Vůbec nejde o to, že nejstarší filosofové se tázali po počátcích skutečnosti, celého světa, zatímco novodobí filosofové spíše po počátcích myšlení. Mýlili se totiž v tom, že se chtěli ujistit nějakými definitivními počátky, před nimiž už nic nemohlo být. Žádný takový „poslední počátek“, eventuelně žádné takové „poslední počátky“ (kdyby jich mělo být víc – ultima principia), nelze najít, odkrýt, ba ani předpokládat. Všechno „jsoucí“ je zčásti „původní“, z něčeho předchozího neodvoditelné, tj. mající skutečný svůj počátek, který není ztotožnitelný s ničím, co se vyskytovalo někdy v minulosti; a zároveň není nic „jsoucího“ možné bez navázání na něco, co tu vskutku bylo dříve, co předcházelo a na co bylo možno pouze nějak reagovat. Toto chápání skutečnosti bylo po dlouhých a rozmanitých pokusech posléze zakotveno do myšlenkového modelu „události“, která je s to (za jistých podmínek) reagovat na jiné události a na kterou také zase jiné události mohou (za jistých podmínek) reagovat. Taková událost má „počátek“, který nevyplývá ze žádné události jiné, který je jen „její“ a bez něhož by se nikdy nemohla „udát“, a to za žádných předběžných okolností. (Na jejím místě by ovšem mohla být jiná, dokonce podobná událost, ale i ta by se tu mohla vyskytnout jen za toho předpokladu, že by měla svůj vlastní, z něčeho předchozího neodvoditelný „počátek“, který by byl jen její a který by tedy nebyl a nemohl být součástí ani složkou něčeho, co předcházelo a bylo nějak „k dispozici, nějak „dáno“.) Taková událost se po tomto na nic jiného nepřevoditelném počátku dále „děje“, „odehrává“, tj. probíhá podle jakéhosi „plánu“ dál, že proběhne celá a tím skončí, ustane, přestane „být“, tj. dále už „není“, tak jako před svým „počátkem“ nebyla. Ve vzpomínce na Anaximandra bychom tedy mohli kriticky a dokonce polemicky říci, že není žádné prvními filosofy předpokládané, v plném smyslu „jsoucí“ ARCHÉ, „z“ níž by taková událost (stejně či podobně jako všechny ostatní události) vznikala a „do“ níž by zase zanikala. Pokud vůbec něco mimo onu událost a před ní „jest“ či „bylo“, není to základ jejího vzniku (počátku), ale leda (v některých případech, tedy nikoli nutně) podmínka a předpoklad jejího dalšího událostního dění, tj. procesu jejího dalšího „nastávání“.

(Písek, 000812-1.)